

E r i k L i n d g r e n

Posten vid järnvägarna
Strömtorp-Otterbäcken
och Gullspång-Torved.

I n n e h å l l

Förord	3	Siggarud	11
Barrebacken	17	Skagern	5
Bråta	13	Skagersbrunn	18
Gullspång	8	Skagersvik	18
Håkanbol	9	Skottlanda	11
Konsterud	10	Stenbrotorp	17
Midskog	16	Torsvid	19
Otterbäcken	11	Torved	14
Rudskoga	4	Värmlands Säby	10

R-C

EX. B

POSTMUSEUM
15 JAN 1992

Nora — Karlskoga.
(Från den 1 november 1876.)

□		△			
N:r 5.	N:r 3.	Denna spalt läses nedifrån och uppåt.			
Onsd. o. Lörd.	Dagligen.			Onsd. o. Lörd.	Dagligen.
6,10 f. m.		<i>Striberg</i>		2,53 e. m.	
6,33 f. m.		<i>Gyttorp</i>		2,30 e. m.	
	2,0 e. m.	<i>Nora</i>	12,10 e. m.		
	2,24 »	<i>Gyttorp</i>	11,54 f. m.		
	2,59 »	<i>Vikersvik</i>	11,19 »		
	3,48 »	<i>Kortfors</i>	10,30 »		
	4,12 »	<i>Granbergsdal</i>	10,0 »		
	4,55 »	<i>Bojors</i>	9,30 »		
	5,40 e. m.	<i>Karlskoga</i>	8,30 f. m.		
	N:r 11.		N:r 2.	N:r 6.	
	Dagligen.				
	6,15 e. m.	<i>Karlskoga</i>	7,0 f. m.	12,10 e. m.	
	6,50 »	<i>Håkanbol</i>	6,32 »	11,42 f. m.	
	7,28 »	<i>Konsterud</i>	5,55 »	11,3 »	
	7,56 »	<i>Vermlands-Säby</i>	5,31 »	10,39 »	
	8,45 »	<i>Gullspång</i>	4,46 »	9,53 »	
	9,1 e. m.	<i>Otterbäcken</i>	4,22 f. m.	9,24 f. m.	

Postmusei bibliotek

2 6066 005 752

Den 1 november 1876 förlängdes järnvägen Nora-Karlskoga till Otterbäcken. På tidtabellen avser ordet Karlskoga den förenade post- och järnvägsstation vars namn ändrades till Strömtorp den 1 oktober 1900.

Förord

Järnvägen Nora-Karlskoga öppnades för trafik 1874 och förlängningen till Otterbäcken var klar för trafik redan två år senare. Men det gick ganska lång tid innan en spårbunden trafikled projekterades längre söderut i Västergötland från det tidiga spåret i Örebro län. Den blev verklig genom järnvägen Gullspång-Torved som var en bibana till Västergötland-Göteborgs Järnväg och öppnades för allmän trafik på nyåret 1917. Under den tid som förflöt mellan de båda järnvägarnas tillkomst, nära nog fyra decennier, hade Posten utvecklats mycket och antalet poststationer fördubblats i Sverige. Nya normer gällde, men samarbetet mellan post och järnväg skedde på de grunder som i stort sett fastställdes redan 1863. Därför upplever läsaren av detta häfte kanske inte så mycket kontrast vid jämförelse av beskrivningen av postens utveckling vid de båda järnvägarna. Jag har valt att presentera dem var för sig. Poststationerna vid varje linje presenteras i den tidsordning de har tillkommit. Några fanns innan järnvägarna anlades och inleder därför respektive avsnitt. De äldsta poststationerna vid eller i närheten av den nordliga linjen öppnades med 1875 års ingång, då ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket. En av dem blev indragen just på grund av järnvägens tillkomst, nämligen den med namnet Skagern. Det var ganska vanligt att poststationer i järnvägars närhet blev indragna när förenade post- och järnvägsstationer öppnades. Men även av andra skäl har jag i berättelserna inneslutit flera poststationer i järnvägarnas relativa närhet. Den nordliga utgångspunkten för järnvägen till Otterbäcken, dvs Strömtorp, har redovisats i häftet med titeln "Posten vid Karlskoga-Nora och Wikern-Möckelns järnvägar". Strömtorp var den förenade post- och järnvägsstation som den 1 december 1875 öppnades med namnet Karlskoga. Det var en månad innan det ursprungliga postkontoret med namnet Karlskoga i kyrkbyn på en hel mils avstånd blev indraget. Under en månad förekom således samma namn på två postanstalter. Namnet Strömtorp fick den nya poststationen inte förrän den 1 oktober 1900, nära ett kvarts sekel efter att järnvägen därifrån till Otterbäcken tagits i bruk för allmän trafik.

41/92

Rudskoga (Rudskoga socken i Värmlands län)

Fröken Aurora Tenow antogs till föreståndare för poststationen i Rudskoga när den öppnades den 1 januari 1875. Hon fick 200 kr i årslön men blev uppsagd när lantbrevbäring började införas i Värmland. Poststationen drogs nämligen in den 31 mars 1879. En lantbrevbärare från Värmlands Säby med två turer i veckan blev ersättningen. Sockenborna tröttnade på den serviceförändringen och skrev den 25 februari 1883 till poststyrelsen för att söka få en ändring till stånd. En av orsakerna till missnöjet var det stora avståndet till lantbrevbärarens utgångspunkt. Det var svårt att finna någon lämplig person som ville vara lantbrevbärare och byten gjordes flera gånger. Lantbrevbäraren hade begränsade befogenheter och många vågade inte i förväg kvittera de avier som denne tog med sig. Den kvitterade försändelsen skulle utlämnas på nästa tur, men ansvarsfrågan var oklar. Detta påtalades i framställningen till poststyrelsen, vilken bl a innehöll uppgiften att man inte vågade sända värdepост med lantbrevbäraren "enär en sådan brev bärare alltid under sina vandringar är utsatt för möte med kringstrykande personer, som lätteligen kunna råna honom".

Framställningen lyckades bra och socknen fick poststationen åter den 1 oktober 1883. Fröken Tenow blev föreståndare på nytt med oförändrat arvode. Lantbrevbärare Carl Johan Jonsson, som bara varit i tjänst sedan april 1883, blev uppsagd och hemmansägaren Anders Carlsson i Persbol fick skjutsa posten med häst och vagn för 80 öre milen. Arrendatorn Anders Gustafsson Jansson avlöste fröken Tenow den 1 oktober 1900 och lyckades ett år senare få årsarvodet höjt till 300 kr. Den 1 juli 1903 tog bokhandlaren John Herman Jonsson över och tre år senare arrendatorn Gustaf Teodor Norström. Denne blev vid sin läst i tio år och överlämnade poststationen den 1 april 1916 till Johan Emil Karlsson. Redan efter 15 månader tog organisten Gustaf Löfgren över. Med utvecklingen av den moderna lantbrevbäringen efter andra världskriget kunde poststationen utan men för kunderna dras in den 31 mars 1962.

Lantbrevbäring:

163.

Wärmlands Säby—Rudskoga.

(Från den 23 april 1883.)

O. L.	—	12,0						
			1,4	Wärmlands Säby poststation	O. L.	11,0	—	
				Nybble				
				Bäcka				
				Sommerstad				
				Wall				
				Wianum				
				Räfverud				
				Bäcken				
				Bjärkerud				
				Gösterud				
				Skottlanda				
				Bjärkebol				
				Sunnebol				
				Grunnebacka				
O. L.	4,0	—		Rudskoga	O. L.	—	7,0	

Efter indragningen av poststationen i Rudskoga tillämpades under en tid denna tidtabell för lantbrevbäringen. Ganska detaljerat kan man följa lantbrevbärarens väg.

Skagern (Södra Råda socken i Värmlands län)

Till de poststationer som inrättades i samband med att ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket hör den i Skagern. Till föreståndare antogs den 1 januari 1875 organisten H Johansson med 150 kr i årsarvode. Efter 22 månader drogs poststationen in som en följd av att trafiken på Nora-Karlskoga Järnväg kunde utsträckas till Otterbäcken från och med den 1 november 1876. Genast märktes saknaden. Representanter för Råda annexsocken, bland dem komminister Wåhlén, skrev den 25 november 1876 bl a följande till poststyrelsen:

"Hela församlingen är mycket ledsen över att Skagerns poststation blev indragen, ty emellan Råda kyrka och den nu närmaste station Gullspång, som ligger i Skaraborgs län, är en mil och de flesta hemmanen i socknen hava en och en halv mil dit. I synnerhet blir detta svårt för kronofjärdingsmännen om de skola bliva ålagda att på 1½ mils avstånd i ett annat län hämta sina order".

Brevskrivarna pekade också på att de olika församlingarna borde behandlas lika och framhöll att andra socknar i närheten hade egna poststationer: "Vår närmaste grannsocken Wisnum kan få hava tre och endast vi i detta fall äro vanlottade, ändock vi äro i stort behov av bättre kommunikation, både för brev och tidningar".

Utan att ens låta postinspektören i västra distriktet eller den för Skagern då överordnade postmästaren i Degerfors uttala sig beslöt poststyrelsen vid föredragning den 13 december 1876 att lämna ärendet utan åtgärd.

En viss förbättring inträdde i och med att lantbrevbäring infördes 1879, till en början med två och från 1893 med tre veckoturer. I flera omgångar skrev sockenborna till poststyrelsen och bad att få mera regelbunden postgång från Gullspång. Inte ens tre veckoturer var tillräckligt utan man ville dessutom ha en poststation och posten befordrad med häst och vagn i stället för med gångbud. De önskemålen konkretiserades vid en extra kommunalstämma med Södra Råda socken i skolhuset vid kyrkan den 7 februari 1898. Stämmans ordförande S Johansson fick i uppdrag att sända en ansökan till poststyrelsen, något som han gjorde i ett brev den 18 februari. Till ansökan bifogades en särskild skrivelse från handelsagenten K Hjelman. Denne framhöll att önskemålen innebar "återgång till vad det fordrom varit före Nora-Karlskoga järnvägs trafikerande. Sedan Nora-Karlskoga järnväg skulle föra posten blevo vi alldeles vanlottade, då såväl körpost som poststation indrogs och vi blevo hänvisade till Gullspång." Hjelman föreslog också att den önskade poststationen skulle få namnet **Ruhda** något som föranledde handläggaren vid poststyrelsen att göra följande marginalanteckning: "Olämpligt emedan förut finnes pstn med benämning Ruda".

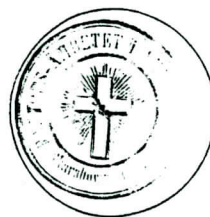
Vid den följande remissbehandlingen avstyrkte poststationsföreståndare C O Carlsson i Gullspång. Postmästare Oskar Linders i Kristinehamn instämde i att en poststation inte behövdes men att lantbrevbäringen borde utsträckas till fyra turer i veckan, "möjligen med begagnande av häst och åkdon 1 å 2 gånger". Ärendet samordnades nu med en uppsägning från hemmansägaren Carl Pettersson i Vattenberg av det kontrakt han tecknat den 28 november 1893 om att fullgöra lantbrevbäring tre gånger i veckan mellan Gullspång och Södra Råda. Postinspektören i Göteborg föreslog

i ett brev till poststyrelsen den 25 maj 1898 att avseende inte skulle fästas vid framställningen om en poststation men att lantbrevbäring skulle utföras med fyra veckoturer. Till denna hade hemmasonen Carl Svanqvist i Kärret anmält sitt intresse och han antogs. Poststyrelsen beslutade att den nya organisationen skulle tillämpas från den 1 juli 1898. Men det räckte inte för sockenbornas behov och den 30 september 1899 skrev ett mycket stort antal sockenbor under en petition till poststyrelsen. De påvisade bland annat att grannsocknarna Rudskoga och Nysund hade bättre postförhållanden. (I den sistnämnda socken hade förvaltningspostkontoret Åtorp funnits i jämnt 30 år och från och med 1868 omorganiserats till en poststation).

Frejdbetyg.

Sida i Förs.boken

1. Att Falkskötselämnarna Johannes Almqvist
i Backen, Södra Råda,
2. född den 30 jan. år 1865 Seltjöfn
3. åtnjuter medborgerligt förtroende
4. _____
5. betygar Annakvarns församling i Skaraborgs län
6. den 13 dec. år 1899.

Joh. W. Markholm
Kyrkoherde & pastor Komminister

No 28. Vårt Land - I.

Frejdbetyg var vanliga, när postmästarna eller postdirektörerna sände framställningar om poststationer till poststyrelsen för avgörande.

I Gullspång hade poststationsföreståndare Carlsson efterträtt av Frans Oskar Pettersson. Denne ansåg "att en poststation vid S.Råda kyrka är önskelig eller att för postföringen onsdagar och lördagar anordnas körpost". Komminister O A Groth lämnade påminnelser i ett fyra foliosidor långt brev den 25 oktober 1899 och kronolänsman Anders Lidström i Wisnums härad ansåg att poststationen borde inrättas men postföringen inskränkas till tre veckoturer, i vilket kronofogden Axel Hägg instämde. Trots avstyrkande av postmästare Oskar Linders hemställde nu postinspektör Adolf Malmgren i Göteborg hos poststyrelsen att en poststation skulle öppnas och att postföring skulle fullgöras med tre veckoturer. Poststyrelsen beslutade i enlighet därmed för tillämpning från och med maj 1900. Kontraktet om lantbrevbäring, vilket övertagits av hemmansägaren Carl Johan Hjelman, blev uppsagt och som postförare blev Carl Pettersson i Vattenberg återanställd. Till poststationsföreståndare utsågs folkskolläraren Johannes Almgren med 50 kr i årsarvode. Detta höjdes i juni 1903 till 100 kr och ett år senare till 250 kr. Handlanden Johan August Eriksson tog över poststationen den 1 juli 1907 och med olika föreståndare fanns den kvar till och med april 1961.

Gullspång (Amnehärads socken i Skaraborgs län)

Bruksförvaltaren C A Friberg utsågs till föreståndare för den poststation som till följd av kronobrevbäringens upphörande i dess äldre form inrättades i Gullspång i Amnehärads socken den 1 januari 1875. Hans årsarvode blev 200 kr liksom för de flesta av de åtta nya poststationsföreståndarna inom Norra Wadsbo fögderi. När Nora-Karlskoga järnväg utsträcktes till Otterbäcken den 1 november 1876 drogs lantpoststationen in. Friberg fick lämna över vissa inventarier, däribland datumstämpel och sigill, till stationsinspektör Carl Olof Carlsson, som blev ansvarig för posten inte bara i Gullspång utan även i Otterbäcken. Utan att namnen syns i Postens handlingar var det biträden som under stinsarnas ansvar fullgjorde själva postsysslan.

Frans Oskar Pettersson efterträdde Carlsson den 1 oktober 1898, följd 1904 av Gustaf Emil Kock. Johan Alfred Petersson, som varit poststationsföreståndare i Snöbergshyttan 1888-1896, efterträdde Kock i augusti 1918. Efter dennes död i februari 1922 vilade ansvaret för postgöromålen på postbiträdet Ebba Sofia Wilhelmsson till oktober 1923, då Eva Johansson tillträdde. Hon hade varit föreståndare i Väse 1917 och i Molkom 1918-1923. Med namnet Larm efter giftermål var hon i tjänst till och med september 1957, då hon på sitt 70:e levnadsår avgick med ålderdomsunderstöd. Det var den form av hjälp som fanns, innan något ordnat pensionssystem kommit till för avstalsanställd personal i statlig tjänst.

I samband med fru Larms avgång organiserades poststationen om till en s k postexpedition. Föreståndarna för detta mellanting mellan postkontor och poststationer hade titeln stationsmästare. Sven Allan Verner Andersson tjänstgjorde som sådan. Titeln ändrades i takt med nya omorganisationer och postexpeditionen blev "lokalpostkontor" 1977 för att kallas blott postkontor från och med 1986. Med titeln postmästare fick Anderssons efterträdare ta över ansvaret för service till omkring 1800 hushåll.

Håkanbol (Nysunds socken i Örebro län)

Med 240 kr i årlig ersättning för själva postsysslan fick stinsen Ernst Gustaf Mauritz Bergström ta ansvar för både järnväg och post i Håkanbol, när den förlängda järnvägen öppnades för posttrafik den 1 november 1876. Carl Gottfrid Forsman, som varit föreståndare för stationen i Klacka-Lerberg under halvtannat år, tog över i maj 1909. Sedan han förflyttats till Striberg i november 1928, blev Axel Verner Larsson postansvarig. Poststationen ersattes med lantbrevbäring vid november månads ingång 1963.

Konsterud (Visnums socken i Värmlands län)

Banmästaren Johan Fredrik Lidman fick ansvaret för den förenade post- och järnvägsstationen i Konsterud vid dess start den 1 november 1876. Järnvägsstationen förändrades till en s k anhaltsstation den 15 maj 1878, vilket bl a fick till följd att Lidmans årsarvode för postsysslan sänktes från 240 till 120 kr. Johan Olsson tog över 1904, nu med ett till 180 kr höjt årsarvode, och därefter ansvarade följande järnvägsanställda för postgöromålen i Konsterud: Per Eriksson (1909-1913 och 1924-1945), Lars Erik Larsson (1913-1924), Gustaf Valfrid Karlsson (1946-1954), Gustaf Eriksson (1954-1957) och Bertil Karl Gustaf Engström (1957-1961). Poststationen drogs in den 28 maj 1961.

Värmlands Säby (Visnums socken i Värmlands län)

Gustaf Edvard Söderberg fick ta ansvaret för post och järnväg i Värmlands Säby, där en poststation öppnades den 1 november 1876. Han avlöstes den 1 november 1887 av John Fredrik Lidman som enligt poststyrelsens beslut i juni 1888 fick årsarvodet höjt från 240 till 360 kr för själva postsysslan. Han fick lämna postarbetet med juli månads utgång 1898, då en lantpoststation med namnet Värmlands Säby öppnades i Nybble skolhus 2,5 kilometer från stationen. Bakom den förändringen finns ett digert ärende som i Postens centralarkiv omfattar drygt 50 foliosidor. Det visar hur olika intressen splittrade sockenbornas uppfattning om på vad sätt postservicen skulle ordnas och i viss mån också vilka svårigheter beslutsfattarna hade att möta inom ramen för tillgängliga resurser. Ett skäl för att flytta poststationen från järnvägen var dess ocentrala belägenhet inom Visnums socken.

I Nybble skolhus blev folkskolläraren Anders Rosenberg med 360 kr i årsarvode föreståndare för den flyttade poststationen. Flera andra fick svinga datumstämpeln innan man kunde konstatera att omsättningen var för ringa för att motivera att poststationen fick vara kvar. Den kunde ersättas med effektiv lantbrevbäring den 31 maj 1967.

Otterbäcken (Amnehärads socken i Skaraborgs län)

Ändpunkten för Nora-Karlskoga järnvägs förlängning till Vänern blev Otterbäcken. Där öppnades en förenad post- och järnvägsstation den 1 november 1876 med stinsen Carl Olof Carlsson som ansvarig, även för posten i Gullspång. Han efterträddes den 1 oktober 1898 av Frans Oskar Pettersson. När denne avlidit i juni 1900, vikarierade Ivar Teodor Jacobsson tills Emil Allstrin tog över med 1901 års ingång. Denne stannade i tre decennier och följdes 1931 av Erik Grönlund, som i sin tur lämnade över i juli 1949 till Nils Erik Grönlund. Post och järnväg skildes den 1 juli 1962 men poststationen fanns kvar i stationshuset. Den flyttades närmare centrum den 1 november 1974 och samhällets invånare fick förmånen av postutdelning. Gunnel Nordgren, som var anställd av Nora Bergslags Järnväg med avtal att sköta posten fick nu postverket som arbetsgivare. För Mariestads-Tidningen berättade hon att hon skulle sakna arbetskamraterna. De hade arbetat vägg i vägg och personalen på järnvägen hade ryckt in på posten när hon varit ledig. Gunnel fick uppleva den omorganisation tre år senare som skapade termen lokalpostkontor, för vilket hon blev postmästare enligt den nya terminologin.

Skottlanda (Rudskoga socken i Värmlands län)

Ännu en poststation skulle komma att ligga i närheten av järnvägssträckan Strömtorp-Otterbäcken. I ett brev till poststyrelsen i mars 1935 från personer som bodde i Kolerud och Skottlanda i Rudskoga socken kan man spegla något av hur man långt in på 1900-talet hade postgången ordnad på vissa håll, innan lantbrevbäringen gjordes effektiv genom motorisering och utsträckningar i ett vitt förgrenat nät. De skrev bl a:

"Handelsaffärens innehavare åsamkas betydligt tidsödande arbete med sortering och utlämning av posten utan någon som helst ersättning. Nämnas kan också att största delen av kommunens värdepost går över Skottlanda".

Brevskrivarna önskade en poststation i Skottlanda. Deras post kom nu i en lösväska, som handlanden höll med poststationen i Åtorp. Tio byars befolkning på omkring 260 personer i området fick sin post genom den lösväskan och hämtade posten vid besök i affären. Petitionärerna förmodade att ytterligare ca 150 personer skulle komma att anlita en eventuell poststation i Skottlanda, eftersom de skulle få närmare avstånd till den än till de poststationer som de nu anlidade.

Postmästare Valdemar Lydén i Laxå fann under sitt besök i Skottlanda i samband med utredningen, att underlaget var för ringa för en poststation. Den egentliga anledningen till framställningen tycktes ha varit att lösväskans innehavare inte hade tjänstemannaansvar och att han utförde postgöromål utan ersättning. Postmästarens kompromissförslag blev att ett postombud skulle inrättas med en ersättning på 20 kr i månaden till handlanden för besväret. Detta accepterades av poststyrelsen och den 1 februari 1937 började denna nya anordning. I postombudets datumstämpel graverades ÅTORP POSTOMB 1.

Efter mindre än ett års tid visade sig omsättningen ha ökat så mycket att en poststation kunde inrättas. Poststyrelsen beslöt om en sådan från den 1 december 1937. Till detta bidrog det faktum att postombudet hade sagt upp avtalet. Kommunalnämndens ordförande Filip Andersson var far till postombudet och han kommenterade uppsägningen i ett särskilt brev till poststyrelsen. Då brevet i viss mån pekar på postombudets begränsade befogenhet förtjänar det att här delvis citeras:

"Under den tid han handhaft befattningen ifråga, har det framgått att en sådan befattning här är närmast meningslös då man inte får handhava skatteuppbörd, postsparbanksärenden, utbetalningar av pension, exp. av radiolicenser m m. Allmänheten är mindre tillfredsställd med att fortfarande få gå minst två gånger för att få sådana ärenden uträttade. Tilläggas bör, att Rudskoga Kommun beslutat att från och med 1938 inbetalning av kommunalutskylder skall ske över postgiro. Härav följer, att kravet på omedelbar behandling av sådana ärenden kommer att ökas."

Lantbrevbärarna fick efter andra världskriget större befogenheter, liksom även postombuden. Det visade sig möjligt att utan men för kunderna dra in poststationen med juni månads utgång 1961. Som en övergångsanordning återinrättades då postombudet och fanns kvar till och med den 20 februari 1966, även då med gravyren ÅTORP POSTOMB 1 i da-

tumstämpeln. Brev och frimärken med det första postombudets stämpel är sällsynta och mycket eftertraktade av hembygdssamlare filatelister.

Bråta (Hova socken, Skaraborgs län)

Till poststationer i närheten av järnvägen mellan Torved och Gullspång, om vilken resten av häftet handlar, hör den som med namnet Bråta öppnades den 1 december 1902. Frågan om en sådan hade med tillstyrkan behandlats vid en extra kommunalstämma med Hova kommun i sockenstugan den 29 januari 1901 och i ett brev till poststyrelsen den 28 februari lade godsägaren von Harten fram önskemålen. Vid remissbehandlingen tillstyrkte även landstatstjänstemännen, var efter postinspektör Otto Schütz i Göteborg hemställde hos poststyrelsen om bifall. Sedan poststyrelsen gjort ett för orten positivt beslut, utsågs Johan Bernhard Larsson till föreståndare med 40 kr i årsarvode. Arbetaren Karl Gustaf Berger från Bjärke fick avtal om att bära posten tre gånger i veckan, fram och åter, mellan Hova och Bråta för en krona per gång under den tid av året, då karrposten mellan Hova och Gullspång var inställd.

		Hofva—Bråta—Gullspång resp. Hofva—Bråta. (Åkande post.) (1 december—15 april.) (Från den 1 december 1902.)					
S. T. O. Th. F. L.	—	6,15	0,5	Hofva poststation (gästgivaregård)	M. T. O. Th. F. L.	7,45	—
S. T. O. Th. F. L.	6,55	7,10	1,5	Bråta poststation	M. T. O. Th. F. L.	6,50	7,5
S. T. O. Th. F. L.	9,45	—	2,3	Gullspånga poststation	M. T. O. Th. F. L.	—	4,35
				—			
				(Gångpost.) (16 april—30 november.)			
T. Th. L.	—	9,0	0,5	Hofva poststation (gästgivaregård)	T. Th. L.	8,30	—
T. Th. L.	10,0	—	—	Bråta poststation	T. Th. L.	—	7,30

Denna tidtabell tillämpades när poststationen inrättades i Bråta.

Oförmåga att sköta poststationen ledde till att Larsson den 8 april 1905 begärde att bli befriad från kontraktet. Kronolänsmannen förklarade i sammanhanget att poststationen inte kunde dras in utan avsevärd olägenhet. Någon lämplig ersättare för Larsson fanns inte i Bråta men på 1,5 kilometers avstånd bodde skolläraren Gustaf Reinhold Fallenius i Bjärke by. Dit flyttades poststationen den 15 augusti 1905. Ännu en flyttning blev aktuell den 1 oktober 1930 genom att hemmansägaren Karl Gottfrid Gustén tog över poststationen, dock fortfarande belägen i Bjärke by. I november 1933 begärde ett antal korrespondenter i Bråta att poststationen och postföringen mellan Hova och Bråta skulle dras in och att lantbrevbäring med dagliga turer i stället skulle anordnas på en ringlinje från Hova över Bråta, Bjärke och Väster Hälgatorp. Efter utredning hemställde postdirektionen i ett brev till poststyrelsen den 21 september 1934 om indragning av poststationen och utökning av postföringen mellan Hova och Bråta till vardagliga turer. Däremot förslogs inte lantbrevbäring. Poststyrelsen beslutade om turökning men poststationen fick vara kvar. Det var dock bara fråga om en övergångsanordning och med oktober månad utgång 1937 blev sagan all för poststationen i Bråta. Indragningen blev ett fall för kommunikationsdepartementet men föranledde inte någon åtgärd från regeringens sida.

Torved (Lyrestads socken i Skaraborgs län)

I konsekvens med presentationen av posten vid järnvägssträckan Strömtorp-Otterbäcken lämnas även uppgifterna om posten vid sträckan Gullspång-Torved i kronologisk ordning efter poststationernas tillkomst. I Torved öppnades en poststation den 1 augusti 1911 med handlanden Gustaf Emil Karlsson som föreståndare. Han svarade också för transporterna mellan poststationen och anhaltsstationen vid Västergötland-Göteborgs Järnväg. När detta bolags järnväg norrut mellan Torved och Gullspång öppnades för allmän trafik på nyåret 1917 förenades post och järnväg i Torved.

Tecknet * utmärker punkt, komma, kolon eller semikolon.
I " parentes.
- mellan helt tal och bråk utmärker blandat tal, ex. 5 = 1/2 betyder 5 1/2.

TELEGRAM.
KUNGL. TELEGRAFVERKET.

SSS Göteborg J2083 11w 28dec 13 20 -

poststyrelsen sthm -

torived Gullspångs järnväg öppnas för trafik 1
januari = postdirektören *

Ofta kom definitiva beslut om datum för järnvägars trafikstart så sent att telegram måste skickas för att informera poststyrelsen.

Ett nytt stationshus hade uppförts och Gustaf Ludvig L:son Löwing blev från och med den 1 januari 1917 ansvarig för både post- och järnvägsservice efter att Olof Ryberg under en kort sista period vikarierat för Karlsson. Under något mer än 14 år vilade ansvaret på Gustaf Ludvig tills det överfördes den 1 november 1932 på hans fem år yngre namne Carl Edvin Löwing. Denne förflyttades den 1 augusti 1938 till lantpoststationen i Kvänum. I Torved blev nu Fredrik Waldemar Westergren postansvarig under en kort period. Han fick förflyttning till Forshem den 1 februari 1940 och efter en vakansperiod tillträdde i Torved Harald Oscar Sand den 1 maj 1940. Därefter vilade postansvaret på Karl Erik Holger Palm (1947-1950) och Erik Sune Carlsson (1950-1961). Poststationen drogs in den 27 maj 1961.

Över Torved expedierades under perioden från den 1 oktober 1949 till poststationens indragning posten till två postombud, Midskog och Siggarrud. I deras datumstämplar fanns gravyrerna TORVED POSTOMB 1 resp TORVED POSTOMB 2. Efter indragningen av poststationen i Torved expedierades posten till Midskog och Siggarrud i stället över poststationen i Lyrestad.

Midskog (Amnehärads socken i Skaraborgs län)

Under pågående världskrig hade Västergötland-Göteborgs järnväg låtit bygga bibanan från Torved norrut till Gullspång. Postverket hade som andra företag orsak att se över kostnader och det var inte alldeles självklart att poststationer skulle öppnas i varje ny järnvägsstation. Så mycket intressantare är det då att kunna konstatera att ansvariga i postledningen tänkte i sociala banor, något som kan utläsas i ett utdrag ur ett brev den 30 september 1916 från postdirektionen i Göteborg till poststyrelsen:

"Med undantag beträffande den nordliga sträckan (Gullspång-Stenbrotorp) och den sydligaste sträckan (Torved-Råglanda) genomlöper järnvägen en folkfattig trakt. Den enda fullständiga mellanstationen vid Mosstorp, vilken enligt uppgift från Västergötland-Göteborgs järnväg kommer att benämnas Midskog, är, trots närheten till den punkt, där landsvägar från Hova, Torved och Gullspång sammanstöta även belägen i ett glest bebyggt område.

Lyrestads, Hova och Amnehärads socknar gränsa här intill varandra. Enligt uppgift från vederbörande pastorsämbeten beräknas 130 å 150 personer i ålder över 18 år komma att betjäna sig av en i Midskog inrättad poststation. Av dessa äro emellertid åtskilliga så ålderstigna eller obemedlade, att deras korrespondens är ringa eller ingen.

Befolkningen i ifrågavarande trakt hämtar och lämnar nu sin post genom egen försorg vid den cirka 6 km avlägset (vid Bjärke) belägna poststationen Bråta. På grund av det långa avståndet sker postutväxlingen endast två gånger i veckan, och tura de olika hushållen om att besörja den. Enligt uppgift av poststationsföreståndaren lär den från trakten härflytande uppbörden icke kunna beräknas högre än till 50 kronor för år.

Emellertid hava representanter för befolkningen vid undersökningen muntligen enträget anhållit, att en poststation måtte inrättas vid den blivande järnvägsstationen i Midskog. Med hänsyn till traktens isolerade läge och befolkningens nuvarande rätt betungande besvär med postutväxlingen finner jag behjärtansvärt, att dess önskan vinner avseende. Kostnaden därför blir så ringa, att den icke synes böra utgöra hinder."

Det gjorde den inte heller och poststyrelsen beslutade att en förenad poststation skulle öppnas i Midskog redan från trafikens start den 1 januari 1917. Adolf Linus Friberg blev ansvarig för både post och järnväg. När han flyttade till Fagerlid den 1 augusti 1924, tog John Ivar Berndtsson vid, men avtalet överfördes efter två veckor på Ester Berndtsson. Under depressionen i början av 1930-talet anmodade poststyrelsen postdirektörerna att uttala sig om "eventuell indragning eller utbyte av poststationer med

årsuppbörd av högst 500 kr, för vilkas skötande utginge ersättning med belopp, som överstege uppbörden". Svaret från Göteborg visade att det fanns 16 poststationer av det avsedda slaget inom västra postdistriktet. I Midskog uppgick årskostnaden till 435 kr medan uppbörden stannade vid 385 kr. Poststyrelsen meddelade emellertid i sitt beslut den 1 april 1933, att samtliga berörda 16 poststationer skulle behållas t v. Drygt 16 år senare blev det ändå ändring i Midskog och poststationen ersattes den 1 oktober 1949 med postombud. Väskan dit expedierades av poststationen i Torved till och med den 27 maj 1961 och därefter av poststationen i Lyrestad. Detta medförde att postombudets datumstämpel, från början med gravyren TORVED POSTOMB 1, byttes ut mot en ny med gravyren LYRESTAD POSTOMB 1. Postombudet utnyttjades allt mindre, särskilt sedan lantbrevbärarens befogenheter utökats, och det kunde utan men för dem som anlitat det, avvecklas med april månads utgång 1962.

Stenbrotorp (Barrebacken) (Amnehärads socken)

Det blev ingen poststation i Stenbrotorp från järnvägens start, men utan att vara formellt förenad med järnvägen öppnades en sådan i stationshuset den 1 november 1918. Till föreståndare antogs fru Olivia Classon. Hon fick byta ut datumstämpeln den 15 maj 1928. Då ändrades poststationens namn till Barrebacken. När hon avled i april 1943 föreslog postmästaren i Mariestad att poststationen skulle förenas med järnvägsstationen. Mot detta hade Västergötland-Göteborgs Järnvägar intet att erinra och poststationen blev formellt förenad den 1 maj 1943. Platsvakten Anna Viktoria Lindén blev föreståndare. Trafikförhållanden gjorde att föreningen inte kunde bli så långvarig och den 1 augusti 1951 kunde poststationen åter betecknas som en "lantpoststation". Maria Svensson tog över den 1 augusti 1954, blott för en kortare period och den 15 november 1955 blev Ruth Hagström föreståndare. Hon fick uppleva poststationens indragning med oktober månads utgång 1974. Hennes postunder fick betjäna med lantbrevbäring. Själv fick hon anställning vid posten i Gullspång.

Skagersvik (Amnehärads socken)

En förenad post- och järnvägsstation öppnades i Skagersvik den 1 november 1918 med stationsföreståndaren Johan Hjalmar Svensson som ansvarig för posten. Han följdes i oktober 1932 av Gerda Elisabeth Svensson. När hon avgick den 27 september 1935, förordnades banarbetaren Gustaf Hilding Andersson som föreståndare. Med fortsatt avtal om förening inrymdes poststationen den 1 maj 1936 i en av järnvägen förhyrd lokal vid stora landsvägen. Karl Erik Holger Palm tog över ansvaret den 1 maj 1940 och därefter ansvarade järnvägsmännen Karl Valdemar Reinhold Bergsten (1944-1947) och Erik Folke Lundin (1947-1949) för postservice. Den 1 mars 1949 skildes posten från järnvägen och Vera Lilly Ingegärd Hallgren blev föreståndare under drygt ett år. Sven Allan Verner Andersson, som varit lantbrevbärare i tio år, blev föreståndare den 1 maj 1950, följd i december 1957 av Märta Alice Andersson. Enligt planerna skulle poststationen dras in 1974, men efter en formlig proteststorm beslöt postdirektionen i Göteborg att tills vidare behålla den. Från och med november 1978 byttes den ut mot ett postställe, vilket med ny terminologi kallades postkontor från och med 1986. Planerna på indragning fullföljdes och med maj månads utgång 1987 var sagan all för posten i Skagersvik. Korrespondenterna fick behålla ortsadressen, men postnumret ändrades från 540 75 till 547 03, d v s samma begynnelseffror som för Gullspång.

I **Skagersbrunn** i Rudskoga socken, Värmlands län, fanns åren 1909-1942 under månaderna juni-augusti en poststation. Under 1900-talets första hälft var ganska många poststationer förlagda till hälsobrunnar, mestadels öppna endast under sommartid.

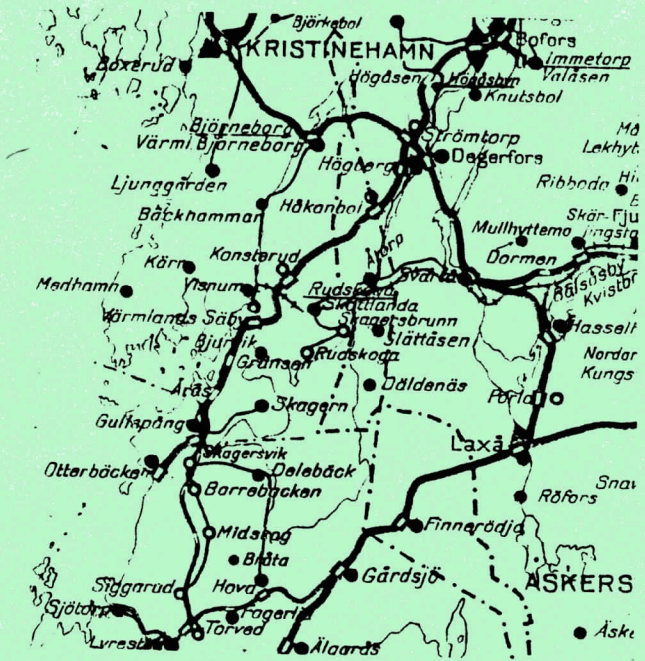
Siggarud (Lyrestads socken i Skaraborgs län)

Önskemål om en poststation vid hållplatsen Siggarud på järnvägen mellan Torved och Gullspång avvisades på grund av det knappa utrymmet i stationslokalen. Det blev i stället viss förbättring av postförhållandena i området genom lantbrevbäringen Torved-Stenbergas, som ingångsattes i november 1918. Den ansågs ändå inte täcka behovet och det kom upprepade framställningar från korrespondenter om att

få byta ut lantbrevbäringen mot en poststation vid Siggarud. Lantbrevbäraren tycktes lämna den mesta posten till Stenbergas handelsbod, där korrespondenterna fick fråga efter den. Kostnadsutredningen visade att en poststation vid hållplatsen skulle ställa sig billigare än den befintliga lantbrevbäringen. På framställning av postdirektören i Göteborg beslöt poststyrelsen den 7 januari 1920 att en poststation skulle öppnas i Siggaruds järnvägshållplats den 1 februari 1920 med samtidig indragning av lantbrevbäringen Torved-Stenbergas. Anna Elisabeth Gustafsson blev föreståndare, följd den 1 oktober 1931 av Olga Johansson. Den 15 oktober 1942 tog Aanna Emilia Isacson över. Omfattningen var låg och den 1 oktober 1949 drogs poststationen in. I stället anordnades ett postombud med postutväxling i Torved. Sedan den poststationen dragits in den 27 maj 1961, blev Lyrestad den poststation, med vilken postombudet utväxlade posten. Postombudet kunde också avvecklas, sedan lantbrevbäraren visade sig kunna betjäna samtliga berörda kunder. Indragningen ägde rum den 28 februari 1962. Under postombudsperioden användes datumstämpel med gravyrerna TORVED POSTOMB 2 (första perioden) och LYRESTAD POSTOMB 2 (andra perioden).

Torsvid

Handlanden O J Carlén gjorde år 1903 framställning om att få en poststation inrättad i Torsvid. Under den följande remissbehandlingen ansåg kronolänsmannen i Hova tingslag att lantbrevbäringen i området borde ökas med en veckotur, men postinspektören i Göteborg fann efter undersökning "att de postala anordningar, som redan vidtagits för tillgodoseende av den ort, varom här är fråga, tills vidare bära anses fullt tillfyllest, och att sålunda icke för närvarande göres behov vare sig av en poststation i Torsvids by eller utsträckt postförbindelse för nämnda by och närmast kringliggande bygd". Poststyrelsen ansåg vid föredragning den 19 april 1904 att ärendet inte borde "till vidare åtgärd föranleda". I takt med förbättring av landsbygdens postförhållanden blev lantbrevbäringen till Huddingsbacken och Torsvid så småningom vardaglig och effektiv nog att möta alla rimliga krav, men någon poststation med namnet Torsvid tillfördes inte postanstaltsförteckningen.

Utdrag ur 1939 års postkarta

Texten till detta häfte har skrivits på Amstrad ordbehandlare PCW 8512. Häftet har framställts med en bordskopiator Mita DC-1001 i 20 nummerade exemplar, varav

detta har fått nr 14